

Ўзбекистон

adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan e-mail: uzas@mcs.uz 2014-yil 31-yanvar • №5 (4248)

ҲЕЧ КИМДАН ҲЕЧ ҚАЧОН КАМ БЎЛМАЙМИЗ!

Бизнинг вазифамиз, керак бўлса, олий бурчимиш — фарзандларимизнинг ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан уйғун ривожланган, замонавий билим ва тажрибаларни пухта эгаллаган, Ватанимиз ва халқимиз келажаги учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган баркамол инсонлар бўлиб вояга этиши учун қўлимиздан келган барча-барча ишларни амалга оширишдан иборатdir.

Ислом КАРИМОВ

ЁШЛАР — ЭЛ-ЮРТ ТАЯНЧИ

Хурматли газетхонлар!

Хафтилигимизнинг мазкур сони тўлиғича ёшлар ижоди ва фаолиятига бағишланди. Муаллифлари ҳам ёшлар, ҳаҳрамонлари ҳам. Таъкидлаш жоизки, ҳар йили январ ойининг охирги ўн кунлигига газетамизнинг бир сонини бошдан-охир давлатимиз ва хукуматимизнинг баркамол авлодни тарбиялашга қартилган сиёсатига бағишилаш, бу эътибор ва ғамхўрликни ёшларнинг ўзлари муносида очиб бериш анъанага айланмоқда. Бунда Президентимизнинг "Истеъод, истеъод ва яна бир бор истеъод соҳибларини топиш, тарбиялаш ва уларнинг меҳнатини муносиб қадрлаш энг асосий вазифамизга айланishi зарур", дег билдирган даъвати асосий мезон бўлмоқда.

Бугун ижод майдонида янги ҳаво, янги нафас кезмода. Истиклол даврида туғилган, эркин фикрли, билимли, янгича караш ва тафаккурга эга авлод маданият, адабиёт ва санъат майдонида ўзлигини намоён этмоқда.

Сўнгги йилларда яратилган назмий, насрлик, драматик, бадий-публицистик асарларда мустакил Ватан шукухи, эркин ва озод инсон қалб кечинмалари, халқимизнинг яратувчилик салоҳияти янгича қаравшлар ва янгича талқинларда бадий идрок этилаётгани ҳам эътиборга лойик: "Энг улуг, энг азиз", "Ватан унун яшайлик", "Ягонасан, муқаддас Ватан", ёш ижодкорлар муносибатида мусобақалар ташкил этилаётгани бунга ёркин мисолидir.

Умид киламизки, эътиборингизга хавола этилаётган турли жанрлардаги изланишлар сизга манзур бўлади, ёшларимизни эса янги-янги ижодий мувafferиятларга даъват этади.

ТАХРИРИЯТ.

ЧИН ЮРАКДАН КУЙЛАГИМ КЕЛАР

Зулхумор саҳнадаги илк ютугини вилоят кўрик-танловида ўзлган киритган. Ўшанда у мумтоz қўшиқ ижрочилиги йўналишида фаол иштирок этиб, маҳсус диплом билан тақдирланганди. 2012 йили "Ягонасан, муқаддас Ватан" кўрик-танловининг республика босқичида учинчи ўринни эгаллади. Кейинги йили эса мазкур танловнинг якуний босқичида иккинчи ўринга сазовор бўлди.

Вилоят бўлимларидан
Навқирон авлоа сўзи

"Ўзбекистон халқ шоири Мухаммад Юсуф таваллудининг 60 йилигигина нишонлаш тўғрисида" ги Президентимиз қарорига биноан олий ўкув юртлари, кабс-хунар коллежлари, академик лицеи ва умумтаълим мактаблари, ҳарбий қисмларда шоир ҳёти ва ижодига бағишиланган маънавий-маърифий тадбирлар, ижодий учрашувлар бўлиб ўтмоқда.

Сирдарё вилоят мусикили драма театрида бўлиб ўтган анжумандча ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ ёзувчisi Мухаммад Али тадбирни очиб, адабиётимиздаги анъаналар давомийлиги, кекса авлод вакилларига кўрсатилаётган хурмат-эътибор, уларнинг билим ва тажрибасини ёшларга ўргатишнинг аҳамиятига тўхтади:

"УЛУҒИМСАН, ВАТАНИМ!"

нини таъкидлари. Шу муносабат билан ўтказилаётган анжуманлар, шеърият кечалари кўплаб ёш истеъодларни кашф этиш учун ҳам айни муддаодир.

Ўзбекистон халқ шоири Сирохиддин Сайид, Махмуд Тоир, Сирдарё вилояти ҳокими ўринбосари Баҳром Буронов, шоирлар Ҳаётхон Ортиқбоева, Абдуғани Абдурахмонов ва бошқа ижодкорлар Мухаммад Юсуф ҳақидаги ёрқин хотириларидан сўзладилар. Ёш ижодкорларнинг "Истеъод мактаби" тўғраги аъзолари шоирга бағишиланган шеърларидан ўқишиди. Вилоят санъаткорларининг концерт дастури анжуман файзига файз қўшиди.

Гулистон давлат универсitetida бўлиб ўтган "Ўзингдан ўйнамасин, халқим" мавzuудаги адабий кечада сўзга чиқкан шоир X.Oртиқбоева, университет ректори А.Эминов, шоир М.Мирзо, адабиётшунос олимлар К.Йўлдошев, Р.Махмудов ва бошқа ижодкорлар Мухаммад Юсуф шеъриятидаги эзгу мавзулар, миллӣ ва халқона оҳанглар ҳақида сўз юритдилар. Тадбирда Мухаммад Юсуф шеърлари ва шу асосда яратилган қўшиклар янгради.

Гулистон шаҳридаги мусиқа ва санъат мактабида ҳам назм ва наво кечаси бўлиб ўтди.

Давоми олтинчи саҳифада.

ОПА-СИНГИЛ ҲАММУАПЛИФЛАР 5

Ёзувчилар уюшмасида

Ёзувчилар уюшмасида ўзбекистон халқ ёзувчisi ўлmas Умарбеков таваллудининг 80 йилигига бағишиланган хотира кечаси бўлиб ўтди. Тадбирда ёзувчи ва шоирлар, театр ва кино арбоблари, жамоатчилик вакиллари, ёш ижодкорлар иштирок этиди.

Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ ёзувчisi Мухаммад Али тадбирни очиб, адабиётимиздаги анъаналар давомийлиги, кекса авлод вакилларига кўрсатилаётган хурмат-эътибор, уларнинг билим ва тажрибасини ёшларга ўргатишнинг аҳамиятига тўхтади:

— Адабиётимизнинг катта авlodига мансуб адаб ўлmas Умарбеков қарийб кирқ билан тинимизсиз ижод билан банд бўлди. Кўплаб хикоялар, киссалар, "Одам бўлиш қийин", "Фотима ва Зухра" каби романлар, "Киёмёт

хукуматимиз томонидан муносиб тақдирланиб, "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби", "Халқ ёзувчиси" деган фахрий увонлар соҳиби бўлди.

Адабиётшунос олимлар Собир Мирвалиев, Абдуғафур Расулов, ёзувчилар Носир Фозилов, Абдуқаҳҳор Иброҳимов, Эркин Усмонов, Ўзбекистон халқ артисти Турғун Азизов

ва бошқа ижодкорлар ўлmas Умарбековнинг насрлий ва драматик асарларида яратилган ажойиб образлар, адабининг инсоний фазилатлари ҳақида сўзладилар, ёзувчи ҳаётининг ўмрни саҳнадаги ўзлабарни ёд этдилар.

Адабиёт шуноси Зухра Умарбекова ва синглиси Мавжуда Умарбекова ёзувчи ҳақидаги хотираларидан сўзлаб беришиди.

ПОРЛОҚ ХОТИРА

карз", "Шошма, куёш", "Оқар сув", "Кузнинг биринчи куни" синглири драматик асарлар ҳамда кинофильмлар учун сценарийлар ўзди. У қайси жабҳада фаолият юритмасин, қайси вазифада ишламасин ҳамиша ёл-юрт ғами билан яшади. Асарларида маънавий-ахлоқий фазилатларни улуғлашга интилди. Адабиёт шуноси ижодий фаолияти учун

бўлди. Кўпкабини кузатиб турган мураббий Феруза Абдуллаева сұхбат жиловини ўз кўлига олди. "1999 йили "Газес" лақабли отимга миниб Қибрайдан шу ерга кочиб келганман, шундан бўён отданман", деб аския ҳам килғанди. Аслида, Ферузаҳон айнан ўша йили шу мактабда ўқиши учун келганди. Бугун эса чавандозлини машқ қўллаётган қизларга устоз.

— Иродадеган қизимиз бор, жуда моҳир. Ана, от устида, қандай чиройли ўтирибди.

Шу пайт бир киз отини елдириб, биз томон яқинлашди. Қақон ҳаракатлар билан отдан тушган Иродадон билан тишдик.

Иродада Собирова 2010 йили мана шу мактабга қабул қилинган. Ўтган йил март ойидаги ўтказилган республика мактабида мусобақада фахрий ўрнларни эгаллаган бу қизча декабр ойидаги ёллиб ўтган Шашарлараро мусобақада мутлак голибликин кўлга киритибди.

Давоми иккинчи саҳифада.

Ирина БОКОВА, ЮНЕСКО Бош директори:

— Узбекистон — буюк келажак сари дадил интилаётган мамлакат. Бу ерда таълим, фан ва маданият, ахборот технологиялари юкори даражада ва изчил ривожланмоқда.

Юртингизда миллий урф-одатлар ва айнаналарга, тарих ва маданиятга бўлган бекёс хурмат ва эътибор бениҳоя юксак. Менимча, бу халқингизнинг асосий фазилатларидан бири. Зоро, ўз тарихи, номоддий меросини авайлаб-асраётган мамлакат ҳар қандай иззат-хурматта муносибидир.

Мактаб ўкувчиларининг инглиз тили дарсларида иштирок этарканман, уларнинг хорижий тилда завъ-шавқ билан куйлашларни кўриб 5-6 йил олдин бўлиб ўтган бир воеқа ёдимга тушди.

Биз Малайзиянинг Куала-Лумпур шахридаги Виктория халқaro коллежининг инглиз тили курси тингловчилари боши-кети йўқ ўрмонни велосипедда алйлан чиқиша ахд қылгандик ўшанда. Фира-шира тонг ёруғида етти на-фар йигит йўлга тушид. Коринлар таталаб, кўш ога бошлагунча бўш келамдик, аммо қош корал бошлагачни орта қайтига машакатни ўйлай бўшладик. Атроф-даги ажойиб манзаралар ҳам кўнгилга сифмай қолди. Йўлда хитойлик шеригимиз бирор бир яхи кўрган ашу-ламни хиргой қилиб бери-шимини сўради. Рад кильмадим. Ҳар замонда қараб-караб қўйман, бир маромда чайхалиб эшишиб кеялти.

Ўзбек тилини тушунмайди-ку, ашулани чайхалиб тингла-шидан ажабландим. Кейин кўшик, айтиш гали унга келди. Бало экан, варагнатиб ашуласини бошлади. Нима деяётганини тушунмадим-ку, лекин менга роса ёди. Шу зайд кўнглалага этиб келдик...

Инглиз тилини ўрганиш учун ўзга юртда кечган вақтимга ачинчимайманд. Аммо, ёнди юртдошларимизнинг чет тилини ўрганиш учун хорижга чиқишига хожат йўқ. Эндигина харф танийтидан болаларимиз ҳам чет тилида бемалол сұхbatлашаш-теганини, шеълар айтиб, билағонроқлари фас-лар, об-ҳаю ҳақида инглизча бурро-бурро гапираёт-ганини кўриб, очиғи, ҳайратим ошиди.

Яқиндагина боячадан мактабга — 1-синфа келган ўғил-қизларга инглиз тилидан дарс бериси аввалига ан-чагина қийин бўлди, — дейди пойтахтнинг Миробод ту-манидаги 294-мактаб инглиз тили ўқитувчиси Дилярабо Юсупова. — Чунки улар ҳали ҳарфларни танимайди, дарсда ўтириш кўнгламаган. Турли ўйинлар, кўшиклар ва саҳна кўринишлари орқали ўкувчиларнинг иштиёқини ошириб боярамиз.

Дарҳакат, Юрточимиз томонидан 2012 йил декабрда қабул қилинган “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада токомиллаштириш чора-тадбирларни тўғрисида”ги қарор-нинг қабул қилинишида ҳикмат кўп. Чунки болалар чет тилини ўрганишни канча эрта бошласалар шунча тез ўзлаштирадилар. Яқинда танишларимдан бирни бошлан-нич синфа ўқидиган фарзанди билан шахар айлангани чиқида хиндишонлик сайдъхар билан гаплашиб, бирга суратга тушганини гапириб берди. “Ана шунда хис қидимки, — дейди кувончдан ўзига сигмай кетаётган Хайрулла ака, — бутун мамлакат миқёсида олиб борила-ётган ислохотнинг бир йилдаги хосили шу бўлса, беш йил, ўн йил, 20 йилдан кейнинг натижаларини ўзингиз тасаввуб килиш кўраверинг...

Хозир “Фалончининг” фарзанди Европада ўқияти”, дейиши хеч ким у қадар ҳайратланмайди. Аксинча, “Фалончининг ўғли Америка гетган экан, уйига борганимид ота-онаси билан интернет орқали гаплашиб, худди ённингизда тургандек”, деб сиз билан таассуротларини ўртоқлашади.

Мен ҳам Хиндишонга малака оширишига кетган дўстим билан интернет орқали тез-тез мулокот қилиб турман.

Эътироф

ТИЛ БИЛГАН — ЭЛ БИЛАДИ

Эътироф

нидаги 112-мактабнинг немис тили ўқитувчиси Мохира Истомова билан сұхbatлашнамда элга чиқиши муддима учун одатий ҳолга айланни қолганини пайядим. Мохира она ўтган йили тўртинчи маротаба ушбу мамлакатга сафар килибди.

Сафар чоғида дарс жараёнларини кузатар эканман, нимадир ўрганишга, сўнгра ўзимизда кўллаб кўришга ҳаракат килидим, — дейди у. — Бошланғич синфларга хорижий тилларни ўргатиш учун дарсларни музейларда, театрларда ҳам ташкил қула-япмиз. Уларда кўпроқ гапириш, мулокотга киришиш кўним-маси шакллантирилаяти. Токи ўрганганларни амалиётда кўлла олинсан, кўча-кўйда биронта хорижлик сайдъхарга ўзига сизматида олиб борила-ётган иштиёқини ҳам ўрганиб қайтмоқдалар.

Мана, 1-синфа ўкувчиларининг инглиз тили дарслари тугатди. Мен улар билан хайрлашарканман, ота-оналар ҳам болалар билан баб-баравар чет тилини ўзлаштириш-теганини гува бўлдим. Уларнинг фарзандларига ёрдам бериси асносида қийналиб қолмасликлари учун алоҳида кўлламалар яратилганин юршишча мағулотлар йўлга кўйилгани ҳам айни муддаодир. Бир сўз билан айттанди, чet тилларни ўрганиш мамлакатимизда умумиллат ишига айланниб ўлгарди.

Азиз НОРКУЛОВ,
журналист

тилнинг бўлиши шарт эмас экан-да. Фақат ҳис килинса керак. Иорда ҳали ўш. Мен ишонаман, бир куни у Олимпиада ўйнларидан юртимиз бўланад кўтаради.

Шундай ишонч билан Иордага юзланганимда:

— Агар шундай кун келса, мен инсон сурʼатидаги меҳр риштаси-ни тилсиз ҳам тушуниш мумкинлиги-ни исботлаган бўлардим, — деди у.

Иорданинг тулпорини силаб-сий-палаф турганини кўриб шуларни эсладим. Иордага ўхшаган юрагиди

бутун орунномисини тикиб улоқча ташлашишган. Нихоят, бир чаван-доз улоқни олди-да, отига камчи босди. От қанот чиқариб учайт-гандек эди. Бир маҳал бошка кимнингдир кўзи тегдими ё ни-мадир бўйдик чавандоз отнинг устидан учиб кетди. Шу чоқ кек-са бир киши: “Чавандознинг тез отига миндирин”, деб колди.

Ўшанда... чавандозни отга миндириларидан, от коп-кора терга ботиб кетди ва кўп ўтмай жон берди. Ҳа, от эгасини мукарар ӯлимдан саклаб, ўзини эгаси учун фидо этди. Мана садоқат, мана дўстлик...

— Отимга айтсан, ўзим ҳам спорчиман. Бирок, отимга Иордада чалик меҳр беролмаганман, — дейди спорт устаси Феруз Абдуллаев. — Гоҳида ўйлаб қоламан инсон билан от бир-бирининг тилини тушун-маса-да, ҳамдай меҳр кўйдия. Меҳр-муҳабbat миллат танламаганидек, уни тушуниш, хис килиш учун ҳам

бўлиб кетаркансиз. Отимга шун-чалик меҳрм баландки, тилисиз бўлса-да, мени сўзини тушунади. Машгулотлар тугагандан кейин ҳам у билан соатлаб сұхbatлашаш-теганини тушуниш мумкинлиги-ни исботлаган бўлардими...

Иорданинг бу сўзлари бир ча-вандознинг катта даврада айтган гапини ёдимга солди. “Кўпкари кизигандан кизиди. Баш сочини-га турнирни ташкил киришади. Бир ҳамдай кимнингдир кўзи тегдими ё ни-мадир бўйдик чавандоз отнинг устидан учиб кетди. Шу чоқ кек-са бир киши: “Чавандознинг тез отига миндирин”, деб колди.

Ўшанда... чавандозни отга миндириларидан, от коп-кора терга ботиб кетди ва кўп ўтмай жон берди. Ҳа, от эгасини мукарар ӯлимдан саклаб, ўзини эгаси учун фидо этди. Мана садоқат, мана дўстлик...

— Ростини айтсан, ўзим ҳам спорчиман. Бирок, отимга Иордада чалик меҳр беролмаганман, — дейди спорт устаси Феруз Абдуллаев. — Гоҳида ўйлаб қоламан инсон билан от бир-бирининг тилини тушун-маса-да, ҳамдай меҳр кўйдия. Меҳр-муҳабbat миллат танламаганидек, уни тушуниш, хис килиш учун ҳам

учкур отлар. Самовий отлар. Ёшишарича, қадимда Фарғона во-дийсининг самовий отлари довруғи Чин ҳукмдорининг оромини ўти-лабди. Турса отларни кишиши, келажакдаги орзу-умидлари катта. 2009 йили Тошкентда ўтказилган уч кураш ўйналиши, 2011 йилги Ўзбекистон чемпионата 1-ўйинни ёзгалаган Виктория яна бир орзунинг пойдеворига асос солди. Шу йили у Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институтига имтиёзи равишда, грант асосида ўтказилган бўлди.

— Мен бир нарсани тушуниб етдим. Сен нимадир чин дилдан истасан, унга албатта эришасан. Айниска, ота-онан, устозларинг, дўсту қадронинг ва энг мухими, Ватаннинг сени кўллаб турса, ҳамма нарсага эришиш мумкин экан, — дейди у. — Бу Ватанда амалга ошмайдиган орзунинг ўзи йўқлигига ишончим комил бўлди. Отимнинг лақаби Алагир. Энг якин дўстим. Кутргили бўлса-яни айтаман: мен барча орзуларимни у билан сирлашашман. У химгина эшигади. Майдонга чиқанимизда эса... ўшаларни эсласа керак, мени ютуқларни етаклайди.

Маълумот ўрнида айтиш керак-ки, юртимизда от спорти ўтган асрнинг ўттизинчи йилларида, “улоқ”, “оломон пойга”, “агдариш”, “киз кувомк” каби ҳалқ ўйинлари тарзида тоамилга айланган. 1956

мактабда бемалол танламаганидек, уни тушуниш, хис килиш учун ҳам

шиддат, қатъийлик маскан тутган кизлар юртимизда кўп. Виктория Галиуловна ҳам Иорданга сафодиши, маслақдодиши. Унинг эндишаси турнирни юртимизда, келажакдаги орзу-умидлари катта. 2009 йили Тошкентда ўтказилган уч кураш ўйналиши, 2011 йилги Ўзбекистон чемпионата 1-ўйинни ёзгалаган Виктория яна бир орзунинг пойдеворига асос солди. Шу йили у Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институтига имтиёзи равишда, грант асосида ўтказилган бўлди.

— Мен бир нарсани тушуниб етдим. Сен нимадир чин дилдан истасан, унга албатта эришасан. Айниска, ота-онан, устозларинг, дўсту қадронинг ва энг мухими, Ватаннинг сени кўллаб турса, ҳамма нарсага эришиш мумкин экан, — дейди у. — Бу Ватанда амалга ошмайдиган орзунинг ўзи йўқлигига ишончим комил бўлди. Отимнинг лақаби Алагир. Энг якин дўстим. Кутргили бўлса-яни айтаман: мен барча орзуларимни у билан сирлашашман. У химгина эшигади. Майдонга чиқанимизда эса... ўшаларни эсласа керак, мени ютуқларни етаклайди.

Маълумот ўрнида айтиш керак-ки, юртимизда от спорти ўтган асрнинг ўттизинчи йилларида, “улоқ”, “оломон пойга”, “агдариш”, “киз кувомк” каби ҳалқ ўйинлари тарзида тоамилга айланган. 1956

мактабда бемалол танламаганидек, уни тушуниш, хис килиш учун ҳам

бўлиб кетаркансиз. Отимга шун-чалик меҳрм баландки, тилисиз бўлса-да, мени сўзини тушунади. Машгулотлар тугагандан кейин ҳам у билан соатлаб сұхbatлашаш-теганини тушуниш мумкинлиги-ни исботлаган бўлардими...

Иорданинг бу сўзлари бир ча-вандознинг катта даврада айтган гапини ёдимга солди. “Кўпкари кизигандан кизиди. Баш сочини-га турнирни ташкил киришади. Бир ҳамдай кимнингдир кўзи тегдими ё ни-мадир бўйдик чавандоз отнинг устидан учиб кетди. Шу чоқ кек-са бир киши: “Чавандознинг тез отига миндирин”, деб колди.

Ўшанда... чавандозни отга миндириларидан, от коп-кора терга ботиб кетди ва кўп ўтмай жон берди. Ҳа, от эгасини мукарар ӯлимдан саклаб, ўзини эгаси учун фидо этди. Мана садоқат, мана дўстлик...

— Ростини айтсан, ўзим ҳам спорчиман. Бирок, отимга Иордада чалик меҳрм баландки, тилисиз бўлса-да, мени сўзини тушунади. Машгулотлар тугагандан кейин ҳам у билан соатлаб сұхbatлашаш-теганини тушуниш мумкинлиги-ни исботлаган бўлардими...

Иорданинг бу сўзлари бир ча-вандознинг катта даврада айтган гапини ёдимга солди. “Кўпкари кизигандан кизиди. Баш сочини-га турнирни ташкил киришади. Бир ҳамдай кимнингдир кўзи тегдими ё ни-мадир бўйдик чавандоз отнинг устидан учиб кетди. Шу чоқ кек-са бир киши: “Чавандознинг тез отига миндирин”, деб колди.

Ўшанда... чавандозни отга миндириларидан, от коп-кора терга ботиб кетди ва кўп ўтмай жон берди. Ҳа, от эгасини мукарар ӯлимдан саклаб, ўзини эгаси учун фидо этди. Мана садоқат, мана дўстлик...

бўлиб кетаркансиз. Отимга шун-чалик меҳрм баландки, тилисиз бўлса-да, мени сўзини тушунади. Машгулотлар тугагандан кейин ҳам у билан соатлаб сұхbatлашаш-теганини тушуниш мумкинлиги-ни исботлаган бўлардими...

Иорданинг бу сўзлари бир ча-вандознинг катта даврада айтган гапини ёдимга солди. “Кўпкари кизигандан кизиди. Баш сочини-га турнирни ташкил киришади. Бир ҳамдай кимнингдир кўзи тегдими ё ни-мадир бўйдик чавандоз отнинг устидан учиб кетди. Шу чоқ кек-са бир киши: “Чавандознинг тез отига миндирин”, деб колди.

Ўшанда... чавандозни отга миндириларидан, от коп-кора терга ботиб кетди ва кўп ўтмай жон берди. Ҳа, от эгасини мукарар ӯлимдан сак

Роллеро КАТЕРИНА, италиялик сайёх:

Гўзал, дунё таъмдунинг муносиб ҳисса кўшган буюк алломалар юртида яшётган, уларга муносиб авлод эканлигини тўла намоён этаётган, маънавияти юксак ўзбек халқининг келажаги буюк эканлигига ишонаман.

Этапроф

Латифа деганда кўз ўнгимизга биринчи бўлиб кулаги қаҳрамони Насридин Афанди келади. Афанди ким, қачон яшаган, асли қаерлик? Бу каби саволларга турли жавоблар бор.

“Афанди бу — халқинг ўзи! Бошқача айтганда, ҳар бир кўнгли тоза, кулгисевар инсоннинг юрагида битта Афанди яшайди!”, деган экан афандисифат “донишманд” лардан бири.

Мана бу воқеалар ҳам халқимиз орасидаги оққўнги, оддий, афанди одамлар ҳаётидан олинган.

“Ўлжа”ни бой бериш

Жинжаккишлоплик Хушвакт бобони билганлар фақат яхшилик билан эслайди. Чунки у ёч кимга озор бермаган, ёмонлик килмаган, ўзимам содда, хушфөйл одам бўлган.

У далада кун боттучча ишлар, кечкурун ўйга кайтар эди.

Эшагини отдан кам кўрмайдиган бобо унга узангى кўйиб минарди. Ўша куни ҳам одатига кўра, кеч салқинча ишини битириб, ёй ёргугда викор билан қишлоқга кириб келаркан, Ниёзтепа олдиаги кўркудун ёнидан ўтаётб, бир жуфт нарса йилтилаётганини кўриб қолади. Шу тариқа қайнота-кўёв ярим

Шарти эшакдан тушиб, мўралайди. Караса,

кўзичомки, улоқми, бир жонивор.

— Ҳа, бебахтина, кудукка тушшиб кетибсанда, — деди унга. — Ҳозир, шошмай тур, ўзим сени куткараман!

Бобо белбог, чопонини ечиб, ёнгилгина бўлиб кудукка тушади. Кўзичомки, улоқми, неғадир, на маърайди, на товуш чикаради.

— Жониворига, кўркиб кеттансан-да, чукурга тушшиб, — деди бобо ва уни даст кўтаргана, тенгага олиб чиқди. Кизик-кизик билан азагига мениб, жониворни олдига ўнгариб ҳам олади.

— Ҳих, қанъюн юр, туппорим! Ўтга ўлжа билан борадиган бўлдик, насиб килган экан-да...

Бир пайт эшак иккича кадам қўйдими-йўкими, устидан отилиб ерга тушшиб ура кочаётган жонивордан хуркиб, эгасини чапча қилиб кетишига оз колади.

— Ҳа, сени бир... — “Туппор”нинг устида ўзға ўзини саклаб көлган Хушвакт бобо кочаётган тўрт оёқлининг орқасидан бошини чайқаганча қараб колади. Ой ёргу эмасми, дикқатини жамлаб сер солса, у кутқарган жонивор узун думи супуриб, даштга қараб кўнга кўйиб бораётганини.

— Ўйин кўйур, мумғомбир тулкуни кутқарган эканман, — деб кейинчалик гурунгларда айтиб юрат экан бобо, ҳаммани кулидириб.

Хотин олиш ўйин эмас

Шумурод ака Хушвакт бобонинг кўбви. Кўёвни қайнотнинг тупроғидан яратди, деган ҳазилтоб гап бор-ку, Шумурод ака қайнотасига учалик ўшшамайди ю, лекин ҳазилга мояиллиги, кизик гурунг беришлари бобга эн тортиб кетади.

Шумурод ака Хушвакт бобонинг кизига унштирилгандан кейин тўйга довур қизик гаплар бўлган.

Бир куни бўлаҳаж қайнота-кўёв даштда ёнма-ён ишлаб қолишибди. Биласиз, халқимизда тўйдан олдин бўлаҳаж келин ҳам, кўёв ҳам “янги” кариндошларидан қочиб юради. Кўринишга ҳаёл килишибади-да. Аммо

Элмурод Нишонов — 1986 йили Самарқанд шаҳрида туғилган. Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетининг халқаро журналистика факултетини тамомлаган. Ҳозир “Туркестон” газетасидаги ишлайди. Ҳажвия ва пародиялари республика ижодкор ёшлар тўпламларидаги чоп этилган.

Оқ эшак

Орол бобонинг оқ эшаги бўлган экан. Уни “Оқ туппор” деб ардоқларкан.

— Бир куни кишлоқка лўли оралаб қолди, — деди ҳикоя кидалини хинжаккишлоплик Зумрад момо. — Базан мўлтонилар тўғрисида фалончининг нарсасини урлаб (ўғирлаб) кетишибди, деган гаплар чиқиб қолади. Бу гаплар Орол бобонинг ҳам кулогига чалинган-да, уйига бир талай мўлтони келганини ўзитган бобо, дала-даги ишиниям қолдириб, юргулиб кетиби. Буни қарангки, уйда қолган эшаги кулга ағанаб, кўм-кўй бўлиб турган экан.

— Ҳа, ҳа, Орол ака, тинчликли? Уйингизни ўғри урдими, нимага чопаяпсиз? — дебди ҳамсоғи Махмараим ака.

— Кўрмадингни, уйимга мўлтони келди. Махмараим ака ҳам китмурроқ эди-да. Орол бобонинг аламига мой сепади.

— Улар кетишибди-ку ҳозир. Ҳу, ана, сизнинг “оқ туппор”нингизни манави кўк куррага (тойхар демокни) алмаштириб кетишибди. Ўзингиздан сўрашибди-ку?

— Махмараим, қайси бири шиши килган бўлса, момосини кўрсатаман! — дебди Орол бобо кетмон кўтариб, қишлоқ чеккасида кетиб бораётган мўлтониларга қараб физиллабди.

— Ҳай, бобоси, ўйл бўлсин? — деганча уйидан камири чиқиб қолди ҳарқалай, — деда ҳикоясини тутагатди Зумрад момо. — Бўймаса, бобоси тушмагур бошка ҳангомаларниям бошлаган бўлармиди...

Элмурод НИШОНОВ

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЙОУШМАСИ

ҲОМИЙ: “МАТБУОТ ТАРКАТУВЧИ” АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91 Электрон манзилимиз:
Котибият — 233-49-93 uzas@mcs.uz

Танқид ва адабётшунослик бўлими: 233-58-86 Санъат бўлими: 233-56-40
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42 Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Матбуот ва яхшиликни таъминлашадиган

Акциядорлик компанияси

* Пуфак соҳта семириб ўзини хурсанд килиб юради, лекин ўша соҳта семириш бошига бало бўлишини қаердан билсин, бечора.

* Айрим одамлар бор, соат такиб юрсалар ҳам вақт қадрига етмайдилар.

* Курбақа ва кўп галирадиган одамнинг оғиз очиш ва ёпишдаги фарқлари: курбақа пашши кириши учун оғизин очади. Кўп галирадиган одам эса оғизига пашша кириб кетмаслиги учун оғизин ёлади, холос.

* Юқорига етаклаган зина пастига

ҳам олиб тушади.

* Мехр бамисоли сувга ўхшайди. Борида қадрига етмайди, йўғида зор бўласан.

* Математика осонрок, чунки унда тиниш белгилари ўй-да.

* Бадий асар образсиз бўлмаганидек, образ ҳам характерсиз бўлмайди.

ча, математика осонрок, чунки унда тиниш белгилари ўй-да.

* Бадий асар образсиз бўлмаганидек, образ ҳам характерсиз бўлмайди.

* Энг баланд чўққиларни забт этиш ҳам пойdevorga чиқишидан бошланади.

* Ўша баланд чинор қачонлардир ниҳол бўлган. Бунчалик кибрега берилмаса. Кундага айланган чинорларнинг аксарияти ўтинга ярайди, холос.

* Ҳеч қачон бирорнинг сояси бўлиб қолма. Соя қанчалик катта бўлмасин, у барига кимнингдир сояси.

* Соғлом бўлиш учун фақат тўғри овқатлаш эмас, тўғри ахборот қабул қилиш ҳам ахамияти.

* Узун сўзлаб хотүғри маълумот бергандан, қиска сўзлаб тўғри маълумот олган афзал.

* Адашиш ҳаммага хос. Фаросатли кишилар адашмайдилар, янгишадилар, холос.

* Қадрияни унтиш — ўз қадрни унтиш.

* Бирорнинг ишончни оклашинг учун, аввало, узинга ишонишинг керак.

Дилобар Аслиддин қизи — 1994 йили Ҳатирчи туманида туғилган. Навоий давлат педагогика институти филология факултети талабаси.

ОҚҚҮНГИЛ ЙИГИТ

Бир йигит сой бўйида юз-қўлини ювиб, дам олиб ўтиса, сувда сизуб кетаётган олмага кўзи тушибди. Олмани сувдан олиб, унинг йириклиги ва чиройига маҳлий бўлиб тишлаганин сизмай колибди. Ярмини бўлгач, хаёлига бир фикр келибди: “Мен-ку бу олмани ҳеч кимдан сўрамай едим. Бу ишим яхшимас. Олманинг эгасини топиб, рози қилишим керак!” Уш ёқалаб ўйла тушади.

Юриб-юриб ям-яшил бордаги ҳосили фарқ пештаган бир тут олма дарахти сой бўйида юз-қўлини ювиб, дам олиб ўтиса, сувда сизуб кетаётган олмага кўзи тушибди. Олмани сувдан олиб, унинг йириклиги ва чиройига маҳлий бўлиб тишлаганин сизмай колибди. Ярмини бўлгач, хаёлига бир фикр келибди: “Мен-ку бу олмани ҳеч кимдан сўрамай едим. Бу ишим яхшимас. Олманинг эгасини топиб, рози қилишим керак!” Уш ёқалаб ўйла тушади.

Баракалла ўйлим, сизга менинг иккига оёғи йўқ деганим — бемахалда кўчага чиқмайди, иккига кўли йўқ деганим — номаҳамманинг кўлидан ҳеч нарса олмайди.

Кўллари, кулоклари йўқ деганим — номаҳамманинг юзини кўрмаган, ёмонларнинг галини ўшитмаган. Тили йўқ деганим — ҳеч кимга

дебди биттаси.

— Ўзинг бориб кел, — дебди иккичиси.

— Йўқ, сен бориб кел, — дебди учинчиси.

— Йўқ, сизлар учалангиз бориб келинглар, — дебди тўртингчиси.

Дарё ёнда туғрилан гўлсаларда, дангасаларни сабаб сув олиб келишини ҳеч биро хоҳламади.

— Унда бундай қилайлик. Ҳаммамиз жим туғрилиз. Агар ким биринчи бўлиб гапиши, ўша сувга бориб келади, — дебди “акли”роги.

Ҳамма рази бўлиди. Улар бир-бира гапишини бўлиб, индамасдан туғриверишибди.

Шу пайт от чоптириб, тозила-ри билан ширкордан кайтаётган овчилар уларнинг ёнига келиб:

— Ассалому алайкум! — деб салом беришибди. Йигитлардан садо чиқмабди.

— Нега алил олмайсизлар? Қанака одамсизлар? Тил-забонларни борми? — деб овчиларни жамоа чиқиби. Дангасалар эса жим туғриверишибди.

Хонгираларни бирорнинг билан энди қатиқи гапирилмаган, — дебди чол.

Алисса, чол катта тўй бериб, иккига ёшнинг никохини ўтишибди. Кейин йигит киз билан ўтиса, сувга бориб келади, — дебди учинчиси.

— Баракалла ўйлим, сизга менинг иккига оёғи йўқ деганим — бемахалда кўчага чиқмайди, иккига кўли йўқ деганим — номаҳамманинг кўлидан ҳеч нарса олмайди.

Биз кўпчиликмиз, ўзимиз билан олиб келган Ҳашнидан ўтасида ўзимизни изори кимни жадиди. Йигит кетчагча сайд килиб, ўйга қайтар чори чол:

<p